

Waar hebben we het over?

Twee varianten van het relativiteitsvereiste

Artikel 6:162 lid 1 BW:

Hij die jegens een ander een onrechtmatige daad pleegt, welke hem kan worden toegerekend, is verplicht de schade die de ander dientengevolge lijdt, te vergoeden.

Een onrechtmatige daad “jegens een ander”

Artikel 6:163 BW:

Geen verplichting tot schadevergoeding bestaat, wanneer de geschonden norm niet strekt tot bescherming tegen de schade zoals de benadeelde die heeft geleden.

Een norm die “strekt tot bescherming tegen de schade van de benadeelde”

Vereenzelviging in de literatuur

“Want de handeling dient ook nog “relatief onrechtmatig” te zijn, dat wil zeggen onrechtmatig jegens degene die de schade lijdt. Dit is het geval wanneer de overtreden norm strekt tot bescherming van het geschonden belang.”

Lankhorst 1992, p. 1

“Het relativiteitsvereiste is in art. 6:162 lid 1 en 6:163 BW neergelegd. De in art. 6:162 lid 1 BW vervatte eis dat de daad “jegens een ander” onrechtmatig is en de regel van art. 6:163 BW maken duidelijk dat niet elke onrechtmatige daad waardoor aan een ander schade wordt toegebracht een grond is voor een vordering tot vergoeding van schade. Voor aansprakelijkheid is namelijk vereist dat “de geschonden norm strekt tot bescherming tegen de schade zoals de benadeelde die heeft geleden.”

Asser/Hartkamp & Sieburgh 6-IV 2015, nr. 129

Terug naar de bron

Van Geleijn Vitringa, *RM* 1919:

“Stellig moet dit voorbehoud worden gemaakt, dat het belang, waaraan de schade is toegebracht, tevens is het belang, tot bescherming waarvan het overtreden wetsvoorschrift strekt.”

Hoge Raad in *De Marchant et d'Ansembourg/Staat* (*NJ* 1928, p. 1688 e.v.)

“dat eischers echter ten onrechte in aanwijzing ter onteigening, zonder voorafgaande naleving van art. 12 der Onteigeningswet, een onrechtmatige daad in den zin van artikel 1401 B.W. zien;
dat toch de strekking van art. 12 der Onteigeningswet niet is om den eigenaar te beschermen tegen nadeelen, die mochten voortvloeien uit de aanwijzing van zijn goed ter onteigening (...)”

Incorporatie van het
relativiteitsvereiste in het
vereiste van
onrechtmatigheid

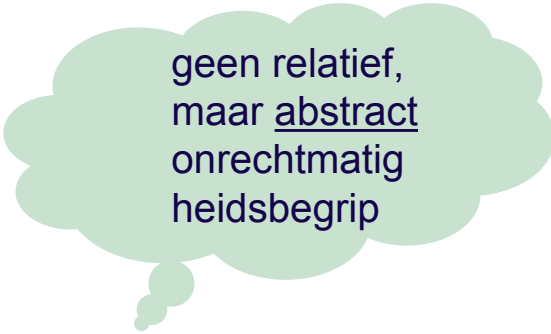
Herdefiniëring van het relativiteitsvereiste en abstract onrechtmatigheidsbegrip

Herdefiniëring:

Het relativiteitsvereiste als vereiste dat geschonden norm strekt tot bescherming van geschade belang,

Te onderscheiden van het vereiste van onrechtmatigheid, dat gedraging aangesproken partij in strijd is met rechtsnorm

Zonder na te gaan of uit spreken “jegens” wie norm zou zijn geschonden

geen relatief,
maar abstract
onrechtmatig
heidsbegrip

Hercodificatie in artikel 6:162 BW, onder schrappen 6:163 BW:

“Hij die een onrechtmatige daad pleegt, welke hem kan worden toegerekend, is verplicht de schade die *een* ander dientengevolge lijdt, te vergoeden, voor zover de geschonden norm strekt tot bescherming van het geschade belang.”

Waarom doen we zo moeilijk?

Motief Van Gelein Vitranga?
Motief van de Hoge Raad?

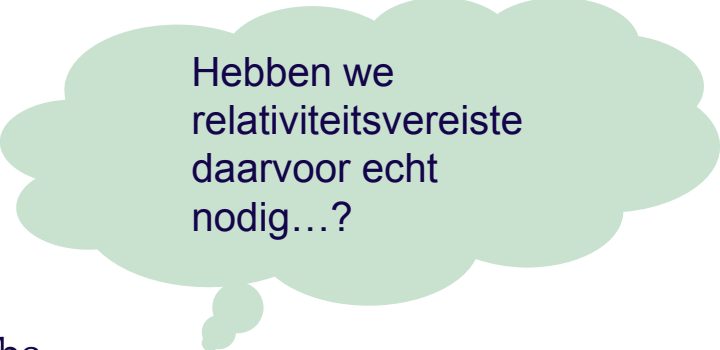
Aanvaarding relativiteitsvereiste verklaard door
in interbellum gevoelde behoefte aan inperking
van aansprakelijkheid

In het verlengde van historische verklaring
wordt ook rechtvaardiging relativiteitsvereiste
vandaag de dag gezocht in inperking of
regulering van reikwijdte van aansprakelijkheid

Andere visie:

Relativiteitsvereiste nodig voor relateren van
geschonden norm en geschaad belang als doel
op zich

Theoretisch noodzakelijk vanwege concept
normschending bij toets aan het vereiste van
onrechtmatigheid

Hebben we
relativiteitsvereiste
daarvoor echt
nodig...?

'damnum iniuria datum'

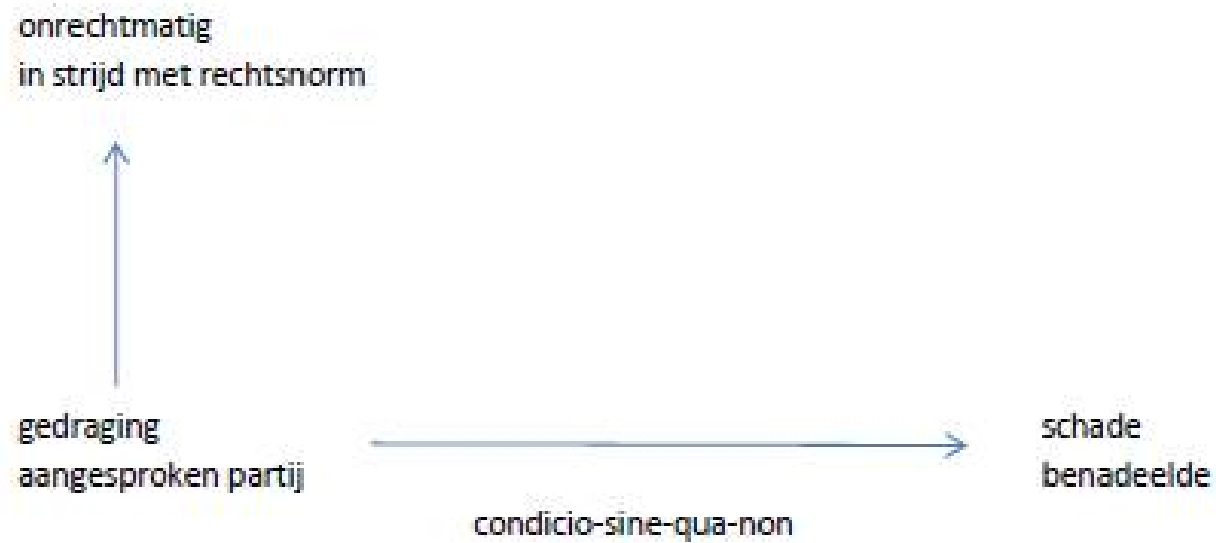
ongeorloofde
gedraging
aangesproken partij

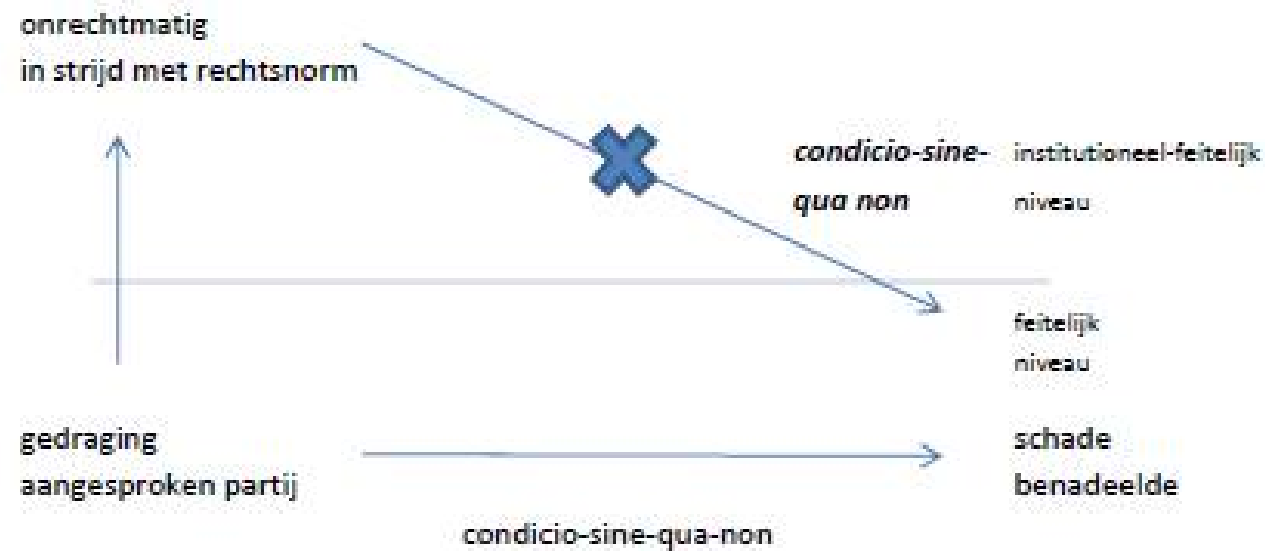
schade
benadeelde

condicio-sine-qua-non

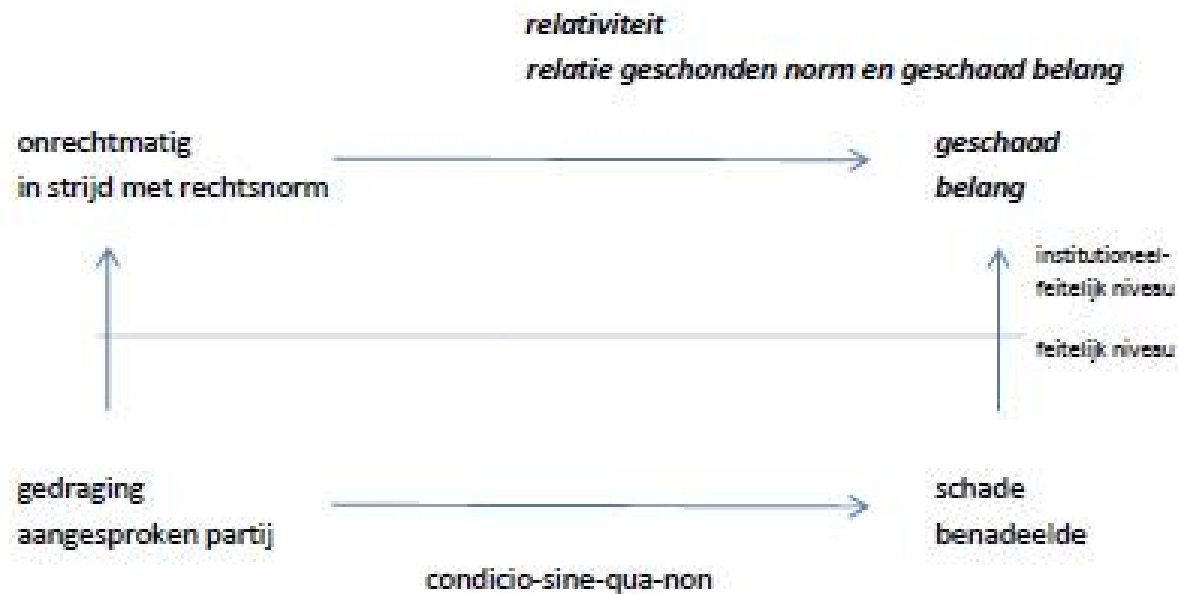
Concept normschending bij toets aan vereiste onrechtmatigheid

Normschending kan geen schade “veroorzaken”

Relativiteit als relateren geschonden norm en geschaad belang

‘Normalisering’ van het relativiteitsvereiste

Bepaalde reikwijdte van aansprakelijkheid in concreet geval is gevolg van relateren van geschonden norm en geschaad belang en niet omgekeerd

Het relativiteitsvereiste heeft niet uit zijn aard een meer of minder aansprakelijkheidsinperkend of -regulerend karakter dan ieder andere vereiste voor aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad of leerstuk van schadevergoedingsrecht

Nou en...?

Betekenis toets aan het relativiteitsvereiste

- Niet materieel perspectief voorop (wel of geen ‘relativiteit’ afhankelijk van wel of geen aansprakelijkheid gewenst)
- Maar institutioneel perspectief: is het aan rechter of aan wetgever of betreffende norm strekt tot bescherming van geschade belang

Onderscheid vraag of norm naast algemene belangen ook individuele vermogensbelangen beoogt te beschermen (“beschermingsdoel”) en vraag of specifieke geschade belang van benadeelde onder te beschermen individuele vermogensbelangen kan worden geschaad (“beschermingsomvang”)